

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Avdelningen för statistik och analys
Anders Wiberg
YTTRANDE

2005-04-19
Reg.nr 13-364-05

Socialstyrelsens rapport Tandsköterskans roll i den framtida tandvården. S2004/7802/HS

Tandsköterskors arbetsuppgifter och utbildning

Högskoleverket har anmodats att yttra sig över *Tandsköterskans roll i den framtida vården*.

Högskoleverket delar Socialstyrelsens uppfattning att tandsköterskor också i framtiden kommer att spela en viktig roll inom tandvården. Tandsköterskorna kompletterar de andra yrkesgrupper – tandläkare, tandhygienister, tandtekniker - som finns inom området.

När det gäller tandsköterskornas konkreta arbetsuppgifter instämmer Högskoleverket i Socialstyrelsens förslag: att deras framtida funktion ska vara ”stödande”. Detta innebär dels att assistera tandläkaren vid diagnostik och behandling, dels att utföra vissa självständiga uppgifter.

Högskoleverket ansluter sig till rapportens rekommendation att tandsköterskornas utbildning kan ges som kvalificerad yrkesutbildning (KY) eller påbyggnadsutbildning (PU). Tandsköterskornas organisationer vill ge sina medlemmar en mer självständig ställning och argumenterar därför för högskoleutbildning, yrkesexamen och legitimation. Även Högskoleverket ser positivt på en höjd kunskapsnivå inom tandvården. En högskoleutbildning för tandsköterskor skulle dock riskera att överlappa tandhygienisternas och kanske också tandläkarnas utbildningar. Vi ansluter oss således till Socialstyrelsens formulering att ”det avgränsade verksamhetsområde” (s. 38) som tandvården utgör inte heller i framtiden kan motivera tre högskoleutbildningar.

Tillgång och efterfrågan på tandsköterskor

Det är svårt att bedöma det framtida behovet av tandvård. Tandhälsan och teknikutvecklingen inom området är viktiga bestämningsfaktorer. Den faktiska efterfrågan beror på tillgängliga resurser och den ekonomiska utvecklingen i samhället är då av största betydelse. Efterfrågan på tandvård har visat sig mycket känsligt för förändringar i den privata ekonomin.

Högskoleverket anser att det är tillgången på utbildade tandsköterskor som först och främst bör beräknas, eftersom det finns en vedertagen metod för det. Ett

problem är dock osäkerheten om hur stor tandsköterskekåren är eftersom officiell statistik saknas. Beräkningen innebär att åldersfördelningen inom utbildningsgruppen används för uppskattningar av hur många som pensioneras. Samtidigt är det möjligt att med rimlig säkerhet uppskatta hur många som nyutbildas. Några viktiga parametrar därvidlag är antagningstalen under de senaste åren och i framtiden, studietider samt frekvenser för studieavbrott.

Betydligt svårare är det att anpassa dimensioneringen av utbildningen till arbetsmarknadsläget. En orsak är att det kan ta lång tid innan ett beslut om en förändring av antalet utbildade tandsköterskor får effekt på arbetsmarknaden. Det kan handla om 1,5 – 2 år beroende på utbildningens längd och hur vanligt det är med studieavbrott. Under tiden kan en förändring ha skett på arbetsmarknaden för tandsköterskor som innebär att beslutet inte får den önskade effekten. Det är dessutom svårt att göra prognoser över hur arbetsmarknaden utvecklas.

Om anpassningen dessutom skall ske kontinuerligt till arbetsmarknaden för tandsköterskor tillkommer flera svårigheter. Då behövs också hänsyn tas till efterfrågan på kort sikt som bland annat beror på förändringar i tandvårdsförsäkringen samt rådande konjunkturläge. Vid en högkonjunktur är efterfrågan på tandvård sannolikt större jämfört med ett lågkonjunkturläge. Det är på grund av dessa svårigheter knappast meningsfullt att anpassa utbildningen av tandsköterskor till kontinuerliga variationer på arbetsmarknaden.

Beslut i detta ärende har fattats av kanslichef Lennart Ståhle efter föredragning av utredare Anders Wiberg. I beredningen av ärendet har även utredaren Maria Södling deltagit.

Lennart Ståhle

Anders Wiberg